

Васильєва Ольга Вікторівна

кандидат педагогічних наук,

викладач кафедри філології, ХДУ

ФОРМУВАННЯ ОСНОВ НАУКОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ ІНОЗЕМНОЮ МОВОЮ В СТУДЕНТІВ НЕФІЛОЛОГІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

В умовах розвитку всебічних міжнародних контактів іноземна мова стає важливим засобом професійного спілкування спеціалістів різних профілів, тому останнім часом в Україні та за її межами все більше уваги приділяється проблемі викладання іноземних мов з урахуванням потреб майбутніх фахівців. Доцільною й методично виправданою є професійна, комунікативно-спрямована підготовка з іноземної мови у вищому навчальному закладі (ВНЗ), що сприяє формуванню в студентів здатності іншомовного спілкування в конкретних професійних, ділових, наукових сферах і ситуаціях.

Підготовка студентів нефілологічних спеціальностей здійснюється на основі освітньо-професійної програми, яка забезпечує одночасне здобуття повної вищої освіти за спеціальністю та кваліфікацією. Освітньо-професійна програма підготовки включає поглиблену фундаментальну, гуманітарну, соціально-економічну, психолого-педагогічну, спеціальну та науково-практичну підготовку.

Метою нашого дослідження є визначення можливих напрямків формування основ наукової комунікації іноземною мовою засобами впровадження комунікативного методу під час навчання основам наукової комунікації студентів нефілологічних спеціальностей .

Сьогодні вивчення іноземних мов сприяє реалізації таких напрямків професійної діяльності, як ознайомлення з новими технологіями, науковими гіпотезами і тенденціями, видатними інноваціями в галузі техніки; підвищення рівня професійної компетенції фахівців. Володіння іноземною мовою вже є не ознакою престижу, а потребою сучасного фахівця, саме тому

професійна підготовка магістрів вимагає правильно організованого процесу комунікації [1, с.214].

Комунікація - це процес обміну інформацією (фактами, ідеями, поглядами) між двома або більше особами. Далеко не завжди процес комунікації є ефективним, адже між тим, хто доносить інформацію і тим, хто її сприймає можуть виникати комунікативні бар'єри. Виділяються такі типи бар'єрів, залежно від причин їх виникнення: бар'єр взаєморозуміння, семантичний, логічний, соціально-культурний. Важливим фактором для їх подолання є формування комунікативної компетенції на базі сформованої лінгвістичної компетенції (адже підготовка магістрів в межах дисципліни «Основи наукової комунікації іноземною мовою» відбувається після засвоєння таких дисциплін, як «Іноземна», «Ділова іноземна мова», «Практичний курс англійської мови»).

Під комунікативною компетентністю розуміють здатність встановлювати і підтримувати необхідні контакти з іншими людьми, певну сукупність знань, умінь і навичок, що забезпечують ефективне спілкування. Комунікативна компетентність формується в умовах безпосередньої взаємодії, тому є результатом досвіду спілкування між людьми.

Поняття комунікативної компетенції ввійшло у науковий обіг у 1972 р. завдяки американському лінгвісту Д.Хаймзу на противагу теорії мовної компетенції Н.Хомського, який пов'язував свою теорію здебільшого з ідеальними слухачами-співрозмовниками в однорідному мовному середовищі [7, с.102]. Теорія комунікативної компетенції Д.Хаймза спрямована на визначення того, що має знати мовець, аби бути компетентним у спілкуванні [6, с.286].

На наш погляд, важливим чинником у ній є те, що наголошується на необхідності зосереджуватися на комунікативних уміннях більше, ніж на знаннях граматичних структур. Комунікативний метод навчання іноземної мови студентів нефілологічних спеціальностей є одним з найефективніших, адже сам процес оволодіння мовою має бути своєрідною моделлю процесу

спілкування. Мова професійного спілкування включає в себе мову для ділового спілкування, оскільки професійні інтереси можуть бути пов'язані з науковими дослідженнями, спілкуванням із закордонними колегами, з участю у конференціях, з написанням статей, резюме, анотацій, читанням наукових статей, слуханням лекцій, виступом з доповіддю та ін. Зазначені аспекти є змістом навчальної дисципліни «Основи наукової комунікації іноземною мовою» [2, с.42].

Зміст навчання науковій комунікації іноземною мовою має забезпечити досягнення головної мети навчання, спрямованої на удосконалення студентами університету: вмінь та навичок практичного оволодіння іноземною мовою; вмінь одержувати та передавати іншомовну наукову інформацію за фахом; здійснення читання і осмислення професійно орієнтованої та наукової іншомовної літератури, використання її в соціальній та професійній сферах; анотування наукових статей та обґрунтування свого наукового дослідження іноземною мовою.

Ефективне вирішення цих завдань досягається в межах навчальної дисципліни «Основи наукової комунікації іноземною мовою» в Херсонському державному університеті, де для підготовки студентів нефілологічних спеціальностей доцентом Л.М. Покорною було розроблено та апробовано методичні рекомендації «Основи наукової комунікації іноземною мовою» (англійська мова) [4].

Системний принцип, за яким побудовано навчально-методичні рекомендації, передбачає формування основ наукової комунікації іноземною мовою через комплексний підхід до формування комунікативної компетентності студентів. Системний підхід побудовано так, що студенти мають можливість здійснити віртуальну подорож на наукову конференцію. Це дозволяє навчити студентів оформлювати заявку на наукову міжнародну конференцію, формулювати тези доповіді, представляти доповідь, брати участь у засіданнях секцій іноземною мовою. Окрім цього, магістрантам пропонуються численні комунікативні завдання з таких тем, як привітання,

подорож літаком, проходження митниці, проживання в готелі, замовлення їжі, здійснення покупок та ін.

Навчально-методичні рекомендації складаються з двох основних частин.

Перша присвячена формуванню монологічного та діалогічного мовлення на основі ретельного опрацювання текстового матеріалу. Друга частина містить необхідні мовні кліше, що відповідають мовному етикету наукового стилю, щоб відобразити зміст роботи наукової конференції.

Варто зазначити, що розроблена автором система вправ дозволяє представити складний науковий матеріал в комунікативному вигляді: *make up a dialogue on the organization of the work of the conference; make up a dialogue on the opening of the conference; make up a dialogue discussing some theoretical problem; discuss the close of the conference.*

Навчання відбувається за модуль-блочною системою, після кожного модулю передбачено проведення рейтинг-контролю. Наприклад, модуль №1 «Ділова подорож за кордон на наукову конференцію» присвячено наступним темам: *Introduction; In the English Speaking Country; Organization of Conference; Models of Announcements and Letters about International Conference; At the International Conference; The International Meeting; Participation in the Work of the Conference; Annotation of the Article* [4, с.8]. Це дозволяє студентам засвоїти основні розмовні штампи у мікродіалогах, виконати комунікативні вправи для розвитку навичок діалогічного та монологічного мовлення.

Змістовний модуль №2 «На міжнародній науковій конференції» дає змогу послідовно опрацювати такі теми: *Opening of the Work of the Conference; Making Report at the Conference; At the Discussion; Close of the Conference; Contributed Papers; Entertainment Program; The scientific Investigation; Reading According to Qualification* [4, с.31]. Завдяки опрацюванню даного матеріалу магістранти вчаться перекладати тексти за професійним спрямуванням, вести професійні бесіди на конференції, дотримуватися норм ділового етикету, вести ділову та наукову документації.

Отже, формування основ наукової комунікації іноземною мовою в студентів нефілологічних спеціальностей буде ефективним за умов впровадження системного підходу до засвоєння іноземної мови. Комунікативна та лінгвістична компетентності майбутніх фахівців дозволять брати участь у міжнародних наукових конференціях, а це сприятиме постійному розширенню всебічних міжнародних контактів.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики: Підручник. – К.: Академія, 2004. – 344 с
2. Гапон Ю. А. Специфіка дисципліни і фактори, що визначають зміст навчання іноземної мови професійної спрямованості // Зб. наукових статей учасників Всеукраїнської науково-практичної конференції. – Київ. – Видавництво Європейського університету. – 2003. – С. 40–49.
3. Куліш І. М. Особливості вивчення іноземної мови науково-професійного спрямування // Вісник Черкаського університету. Серія: Педагогічні науки. – Випуск 112. С.133-138.
4. Покорна Л.М. «Основи наукової комунікації іноземною мовою» (англійська мова). Методичні рекомендації щодо організації самостійної роботи для магістрантів немовних факультетів . – Херсон, 2010. – 95с.
5. Сучасні підходи до викладання іноземних мов / Укладачі С. Ю. Ніколаєва, О. М. Шерстюк // Іноземні мови – 2001. – №1. – С. 50–57.
6. Федоренко Ю.П. До питання компетентності та комунікативної компетенції// Педагогічна майстерність як сучасна технологія розвитку особистості вчителя. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції 4–6 березня 2002 року – Полтава, 2002. – С.285–288
7. Хомский Н. Язык и мышление. – М.: Прогресс, 1972. – 164 с.